

Avhending – fornuft og følelser

Helga Marie Stangeby, gjenstandskonservator NKF-N

Kirsten Linde, konservator NMF

MiA – Museene i Akershus, Museumstjenesten

Fagdager 2026: Museumssamlinger under press: prioritering i praksis
MUHO Bevaringstenestene, NMF: Fagseksjon for samlingsforvaltning

Bergen 27.-28.04.2026

MiA

Situasjonen

Overfylte magasiner – stort etterslep
Vi kan ikke ta vare på alt

Vi trenger å organisere – og å fjerne noe
Hvordan opplever vi det?

Uro

Usikkerhet

Overveldelse

Frykt

Tristhet

Skam

Interesse

Glede

Lettelse

Tilfredshet

Ansvar

Fornuft og følelser

Vi ønsker å snakke om fornuft

- Organisering
- Merking
- Vurdering
- Avhending

Vi ønsker å snakke om følelsene som er involvert i prosessen

Lesetips:

Chapter 11: Harald Fredheim et al.: Curating museum profusion

Chapter 13: Jennie Morgan & Sharon Macdonald: Curating domestic profusion

i antologien: *Heritage Futures. Comparative approaches to natural and cultural heritage parctices*

Følelser

Hva kan vi oppleve?

- Overveldelse: Oppgitthet – skam – apati?
- Usikkerhet: Hvordan kan vi velge riktig, og har vi lov til å fjerne og kaste?
- Frykt og skyldfølelse: Gjør vi faglige feil når vi velger? Forstår vi hva fremtiden vil ønske av samlingene? Kan vi såre andres følelser når vi fjerner noe? Omdømme?
- Interesse og glede: Vi lærer om fagfeltene og samlingene og kan oppdage skatter
- Lettelse og tilfredshet: Vi får orden i våre fysiske rom, og databaser – og i våre hjerner

Erfaring – Større avhendingsprosjekter i MiA

- 2018 – Avhending fra Båtsamlingen
- 2019 – Flytting og avhending av gjenstander på låve Skedsmo bygdemuseum
- 2019 - Avhending av medisinske apparater i fellesmagasinet
- 2020 - Sortering og avhending av gjenstander på låve Follo museum
- 2021 – Flytting og avhending av gjenstander fra loft Linderud gård
- 2022 – Overførsel/avhending av diesellokomotiv fra Lommedalsbanen til Jernbanemuseet
- 2022 – Flytting og avhending av gjenstander i forb. med flytting av Hurdal museum
- 2024 – Sortering og avhending fra telefonsamling på Urskog-Hølandsbanen
- 2024/25 – Flytting og avhending fra Ullensaker museums samling i Depot 148
- 2024/25 – Flytting og avhending fra Elsamlingen
- 2024/25 – Flytting og avhending fra Birøktersamlingen
- 2024/25 – Flytting og avhending fra Meteorologisamlingen
- 2025 – Avhending av treskeverk fra Aurskog-Høland bygdetun

Eksempel - En samling skal flyttes fra et loft

Avhendinger - System

- Klargjøre mandat – er vi eier? Ev. fullmakt
- Diskusjoner – finne kriterier eller referanser
- Sortering i felt. Merking med fargekoder
- Dokumentasjon, foto og vurderingsskjema: info, proveniens, betydning, sjeldenhet osv.
- Flere sammen om vurdering
- Vedtak i Inntakskomiteen og godkjenning leder

MINST
DOKTOR
REPARATUR

En rekkje skolebaker +
et herbarium fra Ragnvald
- utfyllende liste imi e
- alle gjenstandene er

BYGDEMANNTILDELINGEN 1920
Lagene i
BYGDEMANNTILDELINGEN
BYGDEMANNTILDELINGEN 1920

Sortering av EI-samlingen

Verdivurdering

Identifikasjonsnr	Betegnelse/Presisert betegnelse	Beskrivelse (fra register)	Andre opplysninger	Proveniens	Datering	Foto-nr	Tilstandvurdering	Signifikans (beskrives)	Signifikans		Tiltak	Gjennomført Dato	Gjennomført - Initialer		
									Høy	Lav					
R1 H20 B	redskap for rør. Treborr	(flere enn 3 stk)	g-19					digitaltmuseum. Ant. på grunn av betegnelse		Lav	Avhendes				
R3 H14 B	Koblingsstang	For påmontering av jordingsapparat. Isolerstav.	g-19	Gjermå elektrisitets verk				Se over samme		Lav	Avhendes				
R3 H18 C	Betjeningstang (høystpent)	betjening av skillebrytere. Hoveddel er en rund trestokk, med uttak for jording i den nederste del	g-19	Gjermå elektrisitets verk		Foto mangler		Se over samme		Lav	Avhendes				
R3 H20	Betjeningstang for høyspentsikringer	skifting av høyspentsikringer. De tre lengste tengene ble brukt for 17 kv sikringer, den korteste for 5 kv sikringer.	g-19	Gjermå elektrisitets verk	Den minste og eldste er fra 1920-årene. Noen av disse har vært brukt frem til 1970-årene.			(B1) Sammenhenger i lokalsamfunn. Tengene har vært brukt på høyspennet (B3) Materialbruk. Meget kraftig jernverktøy (B5) Vekker følelser. Tengene er meget solide. Arbeidet med høyspennet var tungt og kunne være farlig	Høy		En av de store og den lille registreres inn i samlingen. Muligvis beholden av de store som rekvisitt som kan håndholdes				
		For betjening av høyspente skillebrytere. Lang isolerstang		Gjermå				(A1) Begrenset lokal formidlingsverdi. Vanskelig å forklare bruken							

El-samlingen - etterpå

Vi beholdt 81 gjenstandsnumre av 243

Gjorde vi det rette?

Valgte vi de riktige objektene?

Birøktersamling

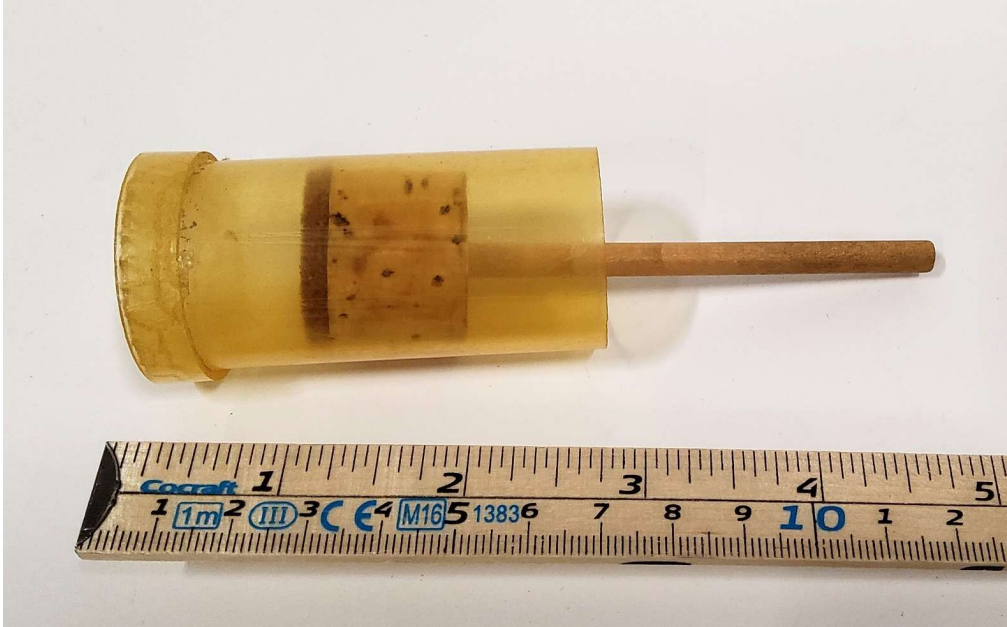
Liten samling på loftet

Stor samling i fellesmagasinet

Interesse og glede

Oppsummering

- **Gjør vi det rette?**
- En angstfull praksis
- Gjør vi de riktige valgene?
- Selv om vi gjør vurderinger i fellesskap – er vi for like?

- **Ansvar for samlinger**
- Vi føler et ansvar for å få til gode bevaringsforhold for samlinger
- Vi ønsker å skape bedre forhold for å utvikle samlingene

Viktig

Avhendingsprosjekter krever tid!